

Afstudeerwerkstuk

Het paard, de ideale leermeester

Iris José van Loo

Afstudeerwerkstuk

Het paard, de ideale leermeester

Een kwalitatief onderzoek naar de mogelijkheden voor een aanpassing van een bestaand programma waarin mensen met een geestelijke zorgvraag door middel van paarden kunnen groeien in hun eigen persoonlijke ontwikkeling

Iris José van Loo

Biologie, Voeding en Gezondheid

Zeewolde, juni 2019

Coach: Marieke Bos

DISCLAIMER

Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerwerkstuk. Dit afstudeerwerkstuk is geschreven door Iris José van Loo, 4e jaars student Toegepaste Biologie aan de Aeres Hogeschool te Almere. Het onderwerp van het afstudeerwerkstuk is het aanpassen van het huidige KNHS Young Leaders Program, zodat dit programma geschikt wordt voor mensen met een verstandelijke beperking. Wat het KNHS Young Leaders Program inhoudt wordt uitgelegd in de inleiding van dit vooronderzoek.

De eigenaar van het KNHS Young Leaders program is de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS). Bij de KNHS staat de paardensporter centraal. Zij doen er alles aan om hen een mooie sport te bezorgen. Daarbij werken zij altijd aan welzijn, veiligheid en heldere regels.

Tijdens het schrijven heeft mijn afstudeerbegeleidster Fenna Westerduin mij fijn geholpen en begeleid. Haar wil ik dan ook bij dezen hartelijk bedanken voor haar hulp en begeleiding. Marieke Bos, mijn afstudeerdocent, wil ik ook hartelijk danken voor haar tijd, hulp en feedback.

Naar aanleiding van de feedback die ik kreeg op mijn vooronderzoek heeft er een aantal wijzigingen in het werkstuk plaatsgevonden. In de inleiding is er een aantal bronnen toegevoegd over aanpassingen in het onderwijs voor mensen met een beperking. Hierdoor is vanzelfsprekend ook de bronnenlijst uitgebreid.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Iris José van Loo

Zeewolde, juni 2018

Inhoud

Voorwoord	1
Samenvatting.....	4
Summary	5
Hoofdstuk 1 - Inleiding	6
Hoofdstuk 2 - Aanpak	10
2.1 Werkgroep.....	10
2.2 Interviews	10
2.3 Vervolg werkgroep	11
2.4 Vervolg interviews.....	11
2.5 Verwerking van de gegevens.....	11
Hoofdstuk 3 – Resultaten	12
3.1 Werkgroep.....	12
3.2 Interviews	13
3.3 Vervolg werkgroep	13
3.4. Vervolg interviews.....	15
Hoofdstuk 4 – Discussie.....	17
Hoofdstuk 5 - Conclusie & aanbevelingen	19
1. Hoe wordt de nieuwe doelgroep exact gedefinieerd?.....	19
2. Welke opdrachten kunnen blijven, welke moeten worden aangepast en welke moeten worden geschrapt?	19
3. Wat moet er gebeuren met de vormgeving van het programma?	19
Bronnenlijst	21
Bijlage	11
Bijlage I - Young Leader bedrijven	11
Bijlage II – 1 ^e keer werkgroep.....	12
Bijlage III – 2 ^e keer werkgroep.....	13
Bijlage IV – Notulen 1 ^e werkgroep.....	14
Bijlage V – Notulen 2 ^e werkgroep.....	16
Bijlage VI – Interviews met Mevrouw Padt	17
Bijlage VII – Interview met mevrouw Kalshoven.....	18

Samenvatting

Paarden hebben een positief effect op mensen. Mensen genezen sneller, vinden meer rust en zijn meer ontspannen. Mensen zijn meer ontspannen en leren zichzelf op persoonlijk vlak beter kennen, zoals hun eigen karaktereigenschappen. De Koninklijk Nederlands Hippisch Sportfederatie (KNHS) is op dit positieve effect van paarden op mensen ingesprongen door het KNHS Young Leaders Program (YLP) te schrijven. In het KNHS YLP zijn kinderen en jongeren tussen de 8 en 21 jaar in opleiding tot de leiders van de toekomst. Inmiddels bieden 40 maneges en verenigingen het YLP aan. Tot nu toe is het YLP zeer succesvol en komen er erg veel positieve reacties van de maneges, deelnemers, ouders en scholen. Ook eigenaren van zorgmaneges en zorgboerderijen reageren positief op het YLP. Zij geven aan het programma graag te willen gebruiken, maar dat het niveau van het programma op het moment te hoog is voor mensen met een verstandelijke beperking. Om die reden moet het programma worden aangepast. Hoe dit er precies uit komt te zien is nog niet duidelijk. De hoofdvraag van het onderzoek luidt daarom ook: Wat moet er worden aangepast aan het KNHS Young Leaders Program om het toepasbaar te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag?

Door middel van een werkgroep en interviews is deze vraag beantwoord. Omdat de expertise van de KNHS niet bij ruiters met een beperking ligt is het interessant om het programma te verkopen aan een partij die naast verstand van paarden, ook verstand heeft van mensen met beperking. Uit de resultaten van de werkgroep en interviews kwam naar voren dat onder de doelgroep alle mensen die extra hulp nodig hebben vallen. Om dit mogelijk te maken is een nieuw badge systeem bedacht. Op basis van zelfstandigheid krijgen deelnemers een bronzen, zilveren of gouden badge. Op die manier kan de lat iets hoger worden gelegd voor mensen met een hoger IQ.

Wat er vooral moet worden aangepast aan het huidige YLP is de tijdsverdeling van de opdrachten. Bij het YLP is elke badge in zes middagen verdeeld. Deze verdeling moet bij het SLP achterwege blijven. Wat er wel komt te staan is een overzicht van wat de deelnemer moet doen de badge te halen en voorbeeld opdrachten over hoe dit niveau bereikt kan worden. Verder moet er nog een badge bijkomen over het contact met het paard. Hierbij komt de nadruk te liggen om de reactie van het paard op de deelnemers.

Summary

Horses have positive effects on people. People heal faster, find more rest and are more relaxed. People are more relaxed and develop more self-knowledge. The Royal Dutch Equestrian Sport federation (KNHS) has acted on this positive effect of horses on people by developing the KNHS Young Leaders Program. In the KNHS YLP children and youth between the age of 8 and 21 years old are trained to be the leaders of the future. In 2016 the program was launched. Nowadays 40 riding schools offer the Young Leaders Program. Their reaction on the program is very positive, just like the reaction of the youngsters themselves, their parents and their teachers at school. Also, owners of various care farms are very positive about the YLP. They indicate to want to use it too, but that the level of the program is too difficult for patients at the care farm. For that reason, the program needs to be changed. How this will be done is not clear yet. That is why the main question of this report is: what must be changed at the KNHS Young Leaders Program to make it usable for people with a mental health issue?

By initiating brainstorm sessions and taking interviews, this question was answered. Because the expertise of the KNHS not being equestrians with a mental disorder, it is an opportunity to sell the program to a party that has expertise in people with a mental disorder, besides having an expertise on horses.

The results of the brainstorm sessions and interviews showed that the target audience for the Special Leaders Program is people with a mental disorder. Some of the experts thought this was regrettable because it would exclude people needing extra guidance in spite of their higher IQ levels. Because of this a new badge system was introduced. Based on the independency of the participant they get a bronze, silver or gold badge. In that way the bar can be raised for people with a high IQ.

The current YLP needs adjustment in the time schedule of the assignments. In the YLP every badge is divided into six days. This division is must be left out for the SLP. In the SLP will be an overview about the requirements the participants need to measure up to get their badge and some example assignments about how the participant can achieve these requirements.

Hoofdstuk 1 - Inleiding

Paarden hebben een positief effect op mensen. Mensen genezen sneller, vinden meer rust en zijn meer ontspannen (Charry-Sánchez, Pradilla & Talero-Gutiérrez, 2018). Ook voor kinderen kunnen paarden een grote hulp zijn. Wanneer kinderen achterlopen in hun motorische ontwikkeling kunnen paarden helpen de motoriek van het kind te verbeteren omdat de beweging van het paard de bloedsomloop en spieractiviteit stimuleert (Del Rosario-Montejo, Molina-Rueda, Muñoz-Lasa, & Alguacil-Diego, 2015). Dit geldt niet alleen voor motorische achterstanden maar ook voor achterstanden op sociaal vlak (Alfonso, Alfonso, Llabre, & Isabel Fernandez, 2015). Wanneer iemand last heeft van een posttraumatische-stressstoornis (PTSS) kan een paard helpen bij het verminderen van de klachten van PTSS (Malinowski et al., 2018). Bij therapie wordt het paard steeds vaker als co-therapeut ingezet (EMG - Ernstig Meervoudig Gehandicapten, z.d.). Mensen zijn meer ontspannen en leren zichzelf op persoonlijk vlak beter kennen, zoals hun eigen karaktereigenschappen, omdat een paard de gevoelens van een mens kan spiegelen (White-Lewis, Russell, Johnson, Cheng & McClain, 2017). Nu blijkt uit onderzoek dat ook kinderen met een zorgvraag zoals het syndroom van Down, autisme of een verstandelijke beperking positief worden beïnvloed door paarden, alleen al door ze even te poetsen. Kinderen worden hierdoor motorisch sterker en zijn hormonaal beter in balans (Voznesenskiy, Rivera-Quinatoa, Bonilla-Yacelga, & Cedeño-Zamora, 2016; Sánchez, Castro, Herrera, & Juárez, 2014; Maber-Aleksandrowicz, Avent, & Hassiotis, 2016). Ook op kinderen met ADHD hebben paarden een grote positieve invloed (García-Gómez et al., 2016) en er lijkt zelfs bewijs te zijn dat paarden een beter effect hebben dan medicatie bij kinderen met ADHD (Oh et al., 2018). Niet alleen op kinderen met een zorgvraag hebben paarden een positief effect, maar ook op kinderen zonder zorgvraag, zoals een beter zelfbewustzijn, minder verlegenheid en betere non-verbale communicatie (Scharff, 2016).

De Koninklijk Nederlands Hippisch Sportfederatie (KNHS) is op dit positieve effect van paarden op mensen ingesprongen door het KNHS Young Leaders Program (YLP) te schrijven. In het KNHS YLP zijn kinderen en jongeren tussen de 8 en 21 jaar in opleiding tot de leiders van de toekomst. Dit programma is in 2016 gelanceerd. Inmiddels bieden 30 maneges en rijverenigingen het YLP aan. Deze zijn te zien in bijlage I. Daarnaast zijn bijna 20 maneges en rijverenigingen bezig met het opstarten van het YLP. Per sport aanbieder doen er ongeveer 10 tot 20 deelnemers mee. Alle deelnemers worden opgedeeld in vier niveaus, namelijk niveau 1:

Helpen, niveau 2: Uitvoeren, niveau 3: Organiseren, niveau 4: Besturen. Het grootste deel van de huidige deelnemers zitten in niveau 1 en 2. Nieuwe deelnemers hoeven niet persé onderin te starten maar mogen ook op een hoger niveau instromen. Eerder uitstromen dan niveau vier is ook mogelijk. Elk niveau is onderverdeeld in badges en alle badges zijn weer onderverdeeld in opdrachten. De deelnemers komen een of twee dagdelen per week op de manege. Aan het begin van het dagdeel komt de groep met hun coach samen. Deze coach is door de KNHS opgeleid als coach voor het YLP. Op elke manege of vereniging moet minimaal één instructeur aanwezig zijn die opgeleid is tot YLP-coach. De andere coaches hoeven geen opgeleide instructeurs zijn, maar mogen bijvoorbeeld ook ouders of verzorgers van de deelnemers zijn. De coach bespreekt de planning met de deelnemers en legt de opdracht voor die dag uit. Gemiddeld zijn de deelnemers twee maanden bezig met alle

Figuur 1: Voorbeeld van het leerpaspoort. Door een badge te voltooien kan de deelnemer een sticker plakken onder de desbetreffende badge.

opdrachten van één badge. Wanneer alle opdrachten voltooid zijn hebben de deelnemers de desbetreffende badge verdiend. Dat betekent dat de deelnemers een sticker in hun leerpaspoort krijgen (zie figuur 1 voor een voorbeeld van een pagina uit het leerpaspoort). Elke badge bestaat uit tien opdrachten. Wanneer acht van de tien opdrachten voltooid zijn mag een deelnemer door naar het volgende niveau. De deelnemer mag ook in het huidige niveau blijven om de laatste twee opdrachten te voltooien. Het behalen van een niveau duurt ongeveer 2 jaar. Bij elk niveau hoort een bepaalde kleur bodywarmer. Wanneer een deelnemer doorgaat naar het volgende niveau krijgt de deelnemer dus een nieuwe kleur bodywarmer. Alle soorten bodywarmers zijn te zien in figuur 2. De zwarte bodywarmer is voor de coach, de blauwe voor niveau 1, grijs/wit voor niveau 2, rood voor niveau 3 en oranje voor niveau 4. Naarmate de deelnemers vorderen in het programma zullen de opdrachten moeilijker worden en krijgen de deelnemers meer verantwoordelijkheid. Opdrachten die bij niveau 1 horen zijn bijvoorbeeld: het onder begeleiding poetsen van een paard en het onder begeleiding voeren van een paard. Opdrachten die bij niveau 4 horen zijn opdrachten zoals: het organiseren van een open dag of wedstrijd, of het feedback geven aan collega's op de manege.

Figuur 2: Voorbeeld bodywarmers YLP. Iedere bodywarmer staat voor een eigen niveau. Blauw: niveau 1, wit: niveau 2, rood: niveau 3, oranje: niveau 4, zwart: bodywarmer van de coach.

Tot nu toe is het YLP zeer succesvol en komen er erg veel positieve reacties van de maneges, deelnemers, ouders en scholen (Woltmijer, 2018). Niveau 1 en 2 van het YLP worden tot nu toe als beste ontvangen. Niveau 3 en 4 vinden veel deelnemers te makkelijk en mogen daarom nog verder uitgediept worden. Ook eigenaren van zorgmaneges en zorgboerderijen reageren positief op het YLP. Zij geven aan het programma graag te willen gebruiken, maar dat het niveau van het programma op het moment te hoog is voor mensen met een verstandelijke beperking.

Om die reden moet het programma worden aangepast. Er wordt gekozen om het huidige programma te herschrijven onder een nieuwe naam: het Special Leaders Program. Het uitgangspunt is om het programma geschikt te maken voor mensen met een beperking en niet om het programma zo aan te passen dat het voor mensen met en beperking en valide mensen geschikt is. In het onderwijs, na de invoering van de wet van het passend onderwijs in 2014, is dit laatste wel gedaan. Met deze wet wordt ernaar gestreefd om zoveel mogelijk kinderen - ondanks bijvoorbeeld hun autisme, ADHD of verstandelijke beperking - toch naar het regulier onderwijs te laten gaan. Echter lieten duizenden leraren weten dat niets erop wijst dat deze vorm van onderwijs een succes kan worden. Zo zegt één van de leraren: 'De leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, krijgen te weinig aandacht, en de andere leerlingen óók. En dat heeft weer negatieve gevolgen voor de leraren' (Dujardin, 2018). Een onderzoek vergelijkbaar met dit onderzoek over aangepast onderwijs vanwege een zorgvraag is in 2005 gedaan door meneer Frank Vandenbroucke, destijds Minister van Werk, Onderwijs en Vorming en viceminister-president van de Vlaamse Regering. Vandenbroucke schrijft over verschillende zorgniveaus. Niveau I en II horen thuis op regulier onderwijs. Niveau III, IV en V vallen onder het aangepast onderwijs. Het verschil tussen de eerste twee niveaus en de drie laatste is volgens hem dat er bij de laatste drie wordt gewerkt vanuit persoonlijke ontwikkelingsdoelen die voor iedere leerling specifiek zijn aangepast, waar bij de eerste twee niveaus een vast curriculum geldt met een eindcertificering die vasthangt aan een diploma en/of getuigschrift. Er wordt in de

laatste drie niveaus gestreefd naar de ontwikkeling van zoveel mogelijk competenties van de leerling om wille van hun inschakeling in het maatschappelijk leven. Deze leerlingen ontvangen een aangepast certificaat. Uit dit onderzoek komt dus naar voren dat er voor elke soort hulpvraag weer een ander aanpak nodig is (Vandenbroucke, 2005). Een duidelijk verschil tussen het Special Leaders Program en het Young Leaders Program is daarom van belang. Het Special Leaders program zal veel meer gericht zijn op maatwerk, waar het Young Leaders Program een vast curriculum heeft.

Een ander vergelijkbaar onderzoek is het onderzoek van de hoofdinspecteur van het hoger onderwijs drs. H.G.J. Steur. In dit onderzoek beschrijft hij zes normen waaraan het hoger onderwijs moet voldoen om studenten met een leerbeperking tegemoet te komen. Het eerste punt is informatievoorziening over de regelingen en mogelijkheden. Alle informatie over de voorzieningen voor studenten met een functiebeperking moet duidelijk en toegankelijk zijn. Punt twee is fysieke toegankelijkheid van alle gebouwen, (onderwijs)ruimtes en faciliteiten voor studenten met een beperking. Het derde punt is deskundige, individuele begeleiding voor elke student die die nodig heeft. Punt vier is nakomen van afspraken over het aanpassen van het curriculum en stage. Het vijfde punt is: Aanpassingen van toetsvormen en tentamentijd: afspraken over aanpassingen van toetsing en examinering worden tijdig nagekomen en adequaat uitgevoerd. Het zesde en laatste punt is het waarborgen voor kwaliteit en continuïteit van de voorzieningen: de instelling voert een beleid dat de kwaliteit en de continuïteit van de voorzieningen waarborgt. Belangrijke elementen daarbinnen zijn een duidelijk vastgelegd beleid, deskundigheidsbevordering van medewerkers, heldere procedures voor hulp aan studenten met een functiebeperking en evaluatie-activiteiten (Steur, 2010). Deze punten gelden voor het hoger onderwijs. Ondanks dat het Special Leaders Program geen hoger onderwijs is, zijn deze punten wel mooie richtlijnen om aan vast te houden. Het toepassen van deze punten komen niet alleen neer op de manier waarop het programma is geschreven maar ook op de coaches die de deelnemers begeleiden en de boerderij of manege waar het Special Leaders Program gehouden kan worden. Om een gangbaar programma aan te passen voor mensen met een verstandelijke beperking moet er met een aantal factoren rekening gehouden worden. Mensen met een licht verstandelijke beperking hebben een laag IQ, namelijk tussen de 50 en de 85. Hierdoor denken zij minder snel dan valide mensen. Daarnaast blijft vaak een aantal vaardigheden achter zoals conceptuele vaardigheden, sociale vaardigheden, praktische vaardigheden en zelfredzaamheid. Dit uit zich bijvoorbeeld in niet vlot kunnen lezen schrijven of rekenen, het niet goed kunnen oplossen van sociale problemen en zwakke communicatieve vaardigheden. Ook het zelfstandig boodschappen doen, reizen in het openbaar vervoer, inzicht in financiën en administratie en het uitvoeren van persoonlijke verzorging is vaak belemmerd (Parnassia groep, z.d.). Bovendien komt hier vaak bijkomende problematiek bij kijken zoals lichamelijke problemen, een psychiatrische stoornis en/of problemen in het gezin en sociale omstandigheden (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Met deze problematiek moet rekening gehouden worden tijdens het schrijven van het aangepaste YLP, ook wel het Special Leaders Program (SLP) genoemd. Naast mensen met een verstandelijke beperking zijn er nog meer soorten geestelijke zorgvragen die het uitvoeren van het Young Leaders Program kunnen bemoeilijken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Autisme Spectrum Stoornis, AD(H)D en PDDNOS. Ook met deze zorgvragers moet er rekening worden gehouden. Hoe dit er precies uit komt te zien is nog niet duidelijk. De hoofdvraag van het onderzoek luidt daarom ook: Wat moet er aan het KNHS Young Leaders Program aangepast worden om het toepasbaar te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag?

Het huidige YLP zal blijven bestaan en het aangepaste programma krijgt de naam Special Leaders Program zodat er duidelijk onderscheid komt tussen de twee programma's. Eventueel zal het Special Leaders Program worden verkocht aan een partij die meer verstand heeft van omgang met mensen

met een beperking. Bij het beantwoorden van de hoofdvraag zal er worden gelet op de volgende deelvragen:

1. Hoe wordt de nieuwe doelgroep exact gedefinieerd?
2. Welke opdrachten kunnen blijven, welke moeten worden aangepast en welke moeten worden geschrapt?
3. Wat moet er gebeuren met de vormgeving van het programma?

De hypothese van de onderzoeksvraag is dat er een aantal YLP-opdrachten uit moet, vooral de opdrachten van de hogere niveaus. Dit wordt verwacht omdat kinderen met een zorgvraag extra begeleiding nodig hebben. Het versimpelen van opdrachten en niveaus maakt het programma wat makkelijker te overzien. De doelstelling van het onderzoek is een adviesrapport schrijven aan de examencommissie van de Aeres Hogeschool.

Leeswijzer

Het tweede hoofdstuk van dit vooronderzoek bevat het plan van aanpak van het onderzoek. Hoofdstuk drie geeft de resultaten van het onderzoek weer. Daaropvolgend geeft hoofdstuk 4 de discussie weer. Het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 5, is een overzicht van de conclusie van het onderzoek. Daarna volgen nog de literatuurlijst en de bijlagen.

Hoofdstuk 2 - Aanpak

Om de deelvragen en daarmee ook de hoofdvraag te kunnen beantwoorden moest er een aantal stappen worden ondernomen. Deze stappen staan in dit hoofdstuk beschreven.

2.1 Werkgroep

Door middel van een werkgroep met een aantal zorgprofessionals (zorgboerderijen/zorgmaneges) werd de eerste informatie verzameld. Een aantal van deze zorgprofessionals heeft al uit eigen initiatief interesse getoond in een aangepast programma en was al bekend met het huidige YLP. Sommige eigenaren hadden al met het programma gewerkt en anderen juist niet maar worden vanwege hun expertise uitgenodigd voor de werkgroep. De genodigden waren eigenaren van een zorgboerderij of zorgmanege en zijn dus experts op gebied van het inschatten van het niveau van mensen met een verstandelijke beperking. Tijdens de werkgroep werden een aantal vragen uitgediept, zoals: wat is een geschikte doelgroep voor het YLP en wat voor opdrachten moeten erin voor komen. Andere vragen die in deze werkgroep naar voren kwamen zijn te zien in bijlage II – 1^e keer werkgroep. De experts die werden benaderd zijn afkomstig van:

- Manege de Hoekse Gang
- Stichting CAP
- Manege de hoefslag/kempheaghe
- Prinses Maxima Manege
- Ruitersportcentrum Ermelo
- Ruitersportcentrum Seurenheide
- Zorgboerderij Zoetermeer/Swaenensteyn
- Zorgboerderij Oostwijk

Manege de Hoekse Gang, Manege de hoefslag/kempheaghe, Prinses Maxima Manege, RSC Ermelo en RSC Seurenheide draaiden al het YLP op hun manege en zijn hierom uitgenodigd. Bovendien hebben zijn ook mensen met een (verstandelijke) beperking op de manege. De twee genoemde zorgboerderijen draaiden nog niet het YLP maar zouden het wel graag willen draaien en hebben dus uit eigen interesse gevraagd naar een eventueel aangepast programma. Stichting CAP is erbij gevraagd vanwege de kennis die eigenaresse van de stichting heeft. De experts zijn via de email uitgenodigd voor de werkgroep. Zij konden via een datumprikket laten weten wanneer de werkgroep het best uit komt. Aan de hand hiervan is er een datum geprikt en heeft de eerste werkgroep plaatsgevonden.

2.2 Interviews

Naar aanleiding van de werkgroep werden er diepte-interviews gehouden. De gegevensverwerking van de interviews werd kwalitatief uitgevoerd. Dit houdt in dat er op interpretaties, ervaringen en betekenissen werd gericht. Hierbij werd gebruikgemaakt van een semigestructureerd interview. Met vooropgestelde vragen wordt een algemeen interviewschema gemaakt. Voor de interviews werd een aantal mensen benaderd zoals de coördinator van de Federatie Paardrijden Gehandicapten (FPG) en een instructeur die al coach voor het YLP, maar ook verstandelijk beperkten begeleidt. In deze interviews werd het nieuwe programma inhoudelijk besproken zoals de doelgroep, de coachopleiding en de opdrachten en materialen in het programma.

2.3 Vervolg werkgroep

Nadat de interviews waren verwerkt kwam de werkgroep weer samen. In de werkgroep werd de uitkomst van de interviews gepresenteerd en geëvalueerd. Daarnaast werden er ook nieuwe vragen besproken. Deze vragen zijn te zien in bijlage III – 2^e werkgroep. Op deze manier werd er een compleet beeld geschetst van hoe het SLP eruit moet komen te zien.

2.4 Vervolg interviews

Van tevoren waren de interviews na de 2^e werkgroep niet gepland. Omdat er na de 2^e werkgroep nog erg veel informatie naar voren kwam is er besloten nog twee kleine interviews te houden. Deze zijn gehouden met mevrouw Padt en mevrouw Kalshoven. Mevrouw Padt is medewerker bij een buitenschoolse opvang en kinderdagverblijf in Barneveld. In de opvang komen voornamelijk valide kinderen maar er zijn ook regelmatig kinderen met een beperking. Mevrouw Kalshoven is 4^e-jaars student Social Work en is werkzaam met kinderen en jongeren met een beperking. Er is voor deze twee mensen gekozen omdat zij wel bekend zijn met het onderwijs en de problematiek die hierbij komt kijken, maar niet bekend zijn in de wereld van de paarden. De uitkomsten van de interviews zijn te zien in hoofdstuk 3.4.

2.5 Verwerking van de gegevens

Alle gegevens van de interviews en de werkgroep zijn verwerkt in Word. Deze gegevens zijn vervolgens verwerkt in dit afstudeerwerkstuk.

Hoofdstuk 3 – Resultaten

Na het uitvoeren van de stappen die genoemd zijn in hoofdstuk 2 zijn er resultaten naar voren gekomen. Deze resultaten zijn weergegeven in dit hoofdstuk.

3.1 Werkgroep

Om gegevens te verzamelen is een werkgroep opgestart. De experts die aanwezig waren zijn:

- Eigenaar van Ruitersportcentrum Seurenheide
- Eigenaar van Prinses Maxima Manege
- Eigenaar van Ruitersportcentrum Ermelo
- Eigenaar van Zorgboerderij Zoetermeer/Swaenensteyn
- Eigenaar van Zorgboerderij Oostwijk
- Programmamanager van het KNHS Young Leaders Program
- Projectmedewerker van het KNHS Young Leaders Program

De notulen van de bijeenkomst zijn te zien in bijlage IV. De uitkomsten van de bijeenkomst staan hieronder puntsgewijs uitgewerkt:

Doelgroep

In de werkgroep is er aandacht gegeven aan de vraag: Wat is de doelgroep van het Special Leaders Program? De meningen waren redelijk verdeeld over de juiste doelgroep. Vanuit de KNHS werd gedacht aan de doelgroep ‘verstandelijk beperkten’. Vanuit een aantal mensen kwam naar voren dat er ook mensen waren met een hoger IQ die ook behoefte hebben aan een SLP. Deze mensen met een hoger IQ kunnen wel alle niveaus van het YLP uitvoeren maar hebben daar extra begeleiding bij nodig. Hierop kwam als reactie naar voren dat de deelnemers dan geen aangepast programma nodig hebben maar wel extra begeleiding vanuit de coach van het YLP. Het herschrijven van het YLP zou dan niet nodig zijn, waardoor er werd besloten deze doelgroep te laten vallen. De doelgroep waar wel voor wordt gekozen is de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking.

Inhoud

Naast dat er in de werkgroep over de doelgroep is nagedacht kwam ook de volgende vraag naar voren: Wat moet er gebeuren met de huidige inhoud van het Young Leaders Program? Het 4^e niveau van het YLP komt te vervallen. Hiervan is het niveau te hoog voor verstandelijk beperkten. Wat eventueel wel kan is dat het 4^e niveau later los aangeboden kan worden voor diegene die wel behoefte heeft aan dit niveau.

Het begrip ‘coachen’ dat in het 3^e niveau van het YLP naar voren komt wordt voornamelijk gericht op het coachen van zichzelf en niet zo zeer collega’s. Er wordt daardoor meer gericht op zelfreflectie.

Er moeten meer beloningsmomenten komen voor de deelnemers. Verstandelijk beperkten moeten namelijk veel meer gemotiveerd worden dan valide mensen. De meeste deelnemers waren van mening dat het leerpaspoort hier niet geschikt voor was en dat een map met certificaten beter was. Hier kunnen de deelnemers hun triomfen op een heel tastbare manier bewaren. Andere beloningen kunnen zijn: hoefijzers, medailles, rozetten, foto’s en/of keycards.

Er is besproken dat de deelnemers niet meer op een hoger niveau kunnen beginnen maar allemaal bij het eerste niveau moeten starten. Dit zorgt onder andere voor doorzettingsvermogen. Bovendien is de ontwikkeling van de deelnemer belangrijker dan de leeftijd of het niveau van het kind. Wat wel mogelijk is, is dat de ene deelnemer langer over een badge doet dan een andere deelnemer. Het SLP kan gezien worden als een gestructureerd onderdeel van een behandelplan voor de dagbesteding. De meeste veranderingen van het programma zullen aankomen op de coach. De coach kan beslissen hoe lang er over een badge wordt gedaan. De coach van het SLP is altijd opgeleid in de zorg.

Verder wordt er als toevoeging op de inhoud nog gekeken naar extra opdrachten omtrent contact en interactie met het paard. Hierbij wordt vooral gedacht aan grondwerk met paarden in de bak of op stal. Op die manier kunnen deelnemers lichaamstaal van een paard leren herkennen. Ze kunnen bijvoorbeeld met een begeleider samen kijken naar wat een paard doet en bespreken wat dit kan betekenen.

3.2 Interviews

Voor meer informatie is een aantal mensen geïnterviewd. Deze mensen en de interviews zijn hieronder weergegeven.

Coördinator Federatie Paardrijden Gehandicapten (FPG)

In november heeft het interview met de coördinator van het FPG plaatsgevonden. Zij gaf aan zeer geïnteresseerd te zijn in het Special Leaders Program. Om het programma geschikt te maken moet er een aantal aanpassingen plaats vinden volgens haar. Er moeten meer beloningsmomenten plaatsvinden. Het paspoort moet bijvoorbeeld wel blijven, maar wel aangepast worden zodat het geschikt is voor mensen met een iets lager IQ. Verder moet er geen tijdsdruk bij komen kijken. De ene cliënt zal in twee maanden klaar zijn waar de ander er maandenlang over zal doen. Het programma moet geschreven worden alsof het voor 'kleuters met levenservaring' is geschreven. Dus eenvoudig, maar niet kinderachtig. Wel moet het programma alleen over paarden gaan. Dit is waarvoor de deelnemers komen, en andere voorbeelden of opdrachten kunnen verwarrend zijn. Het nieuwe SLP kan als onderdeel gebruikt worden voor de dagbesteding.

YLP-coaches die werken met verstandelijk beperkte mensen

Er is met twee YLP-coaches gesproken die ook met verstandelijk beperkte mensen werken. Uit deze interviews kwam het volgende naar voren. De opdrachten moeten kort en simpel gehouden worden. Deelnemers moeten weten waar ze aan toe zijn en ze moeten van tevoren ingelicht worden over wat er volgende keer op het programma zijn. Het programma kan een onderdeel van de dagbesteding zijn, maar niet een volledige dagbesteding. 1 of 2 uurtjes op een dag is voor sommige deelnemers al meer dan voldoende.

3.3 Vervolg werkgroep

Twee maanden na de eerste werkgroep heeft het vervolg van de eerste werkgroep plaatsgevonden. In deze bijeenkomst is het inhoudelijke deel van het Special Leaders Program besproken. De notulen van deze bijeenkomst zijn te zien in bijlage V.

De experts die aanwezig waren zijn:

- Eigenaar van Prinses Maxima Manege
- Eigenaar van Ruitersportcentrum Ermelo
- Bedrijfsleider stichting CAP

- Eigenaar van Zorgboerderij Oostwijk
- Beleidsmedewerker van het KNHS Young Leaders Program

De uitkomsten van de bijeenkomst zijn als volgt. Niveau 4 uit het YLP komt niet aan bod in het special leaders program. Niveau 3 kan wel volledig gebruikt worden. Het verschilt per deelnemer hoe zelfstandig zij dit niveau kunnen uitvoeren. Het verschil in zelfstandigheid uit zich in het verschil van de kleur van de badges. Een deelnemer die veel begeleiding nodig heeft, maar uiteindelijk wel de opdrachten uit kan voeren, krijgt een bronzen badge. Een deelnemer die al een stuk zelfstandiger is krijgt een zilveren badge. Een deelnemer die zo goed als zelfstandig is krijgt een gouden badge. Het is aan de coach om in te schatten welke badge op de deelnemer van toepassing is. Dit is namelijk echt maatwerk.

In de nieuwe paspoortjes wordt gebruik gemaakt van deelbadges. Ook deze kunnen eventueel in brons, zilver en goud. Een voorbeeld hiervan is te zien in figuur 3. De kleuren brons, zilver en goud worden ook meegenomen in een meer tastbare beloning zoals een rozet, te zien in figuur 4.

Het contact met het paard is belangrijk en mag nog meer plek krijgen in het Special Leader Program. Hier is niet echt paarden coaching voor nodig, maar wel grondwerk. Hierdoor kunnen deelnemers bezig met de vragen als 'waarom zit het paard met zijn neus aan mijn gezicht? Wat betekent dit?' of bijvoorbeeld de stand van de oren, nek, ogen, staart etc. Het gaat hierbij vooral om het gevoel en de beleving, niet zo zeer om de theorie.

De coachingsdagen van de YLP en SLP kunnen gewoon gecombineerd. Kleine details kunnen anders, zoals de casussen die er in voor komen. De bodywarmers worden allemaal 1 kleur. Een andere mogelijkheid voor een bodywarmer is een jas met afritsbare mouwen. Een voorbeeld van de nieuwe bodywarmers is te zien in figuur 5.

FIGUUR 3: VOORBEELD VAN EEN AANGEPAST PASPOORT WAARIN RUIMTE IS VOOR DEELBADGES

FIGUUR 4: VERSCHILLENDE VARIANTEN VAN EEN TASTBARE BELONING IN BRONS, ZILVER EN GOUD. AFMETING VAN 1 ROZET: 14 CM BIJ 6 CM.

FIGUUR 5: EEN VOORBEELD VAN DE BODYWARMERS VOOR HET SPECIAL LEADERS PROGRAM

De KNHS heeft als expertise (top)sport en recreatie ruiters. De expertise van de KNHS ligt daarom niet bij ruiters met en (verstandelijke) beperking. Om die reden kan de KNHS het programma daar wel schrijven, maar niet goed uitvoeren. Wanneer er inhoudelijke zorgvragen worden neergelegd bij de KNHS, kunnen deze vragen niet beantwoord worden. Hierom lijkt het verstandig om het programma wel te schrijven en het programma vervolgens te verkopen wanneer het programma geschreven is. Een geschikte partij hiervoor is bijvoorbeeld FPG.

Een aantal geïnterviewde mensen gaf aan dat een SLP-handleiding als toevoeging naast de handleiding van het YLP voldoende is. Een nieuw boek schrijven vond zij niet nodig. De coaches die de verstandelijk beperkte deelnemers begeleiden zijn gewend om een opdracht voor valide deelnemers om te buigen naar een geschikte opdracht voor mensen met een verstandelijke beperking.

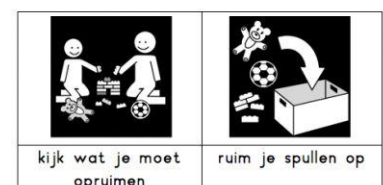
3.4. Vervolg interviews

De interviews met mevrouw Padt en mevrouw Kalshoven zijn respectievelijk te zien in bijlage VI en VII. Uit het interview met mevrouw Kalshoven kwam naar voren dat voornamelijk de grootte van de groepen voor de programma's veranderd moeten worden. Binnen het speciaal onderwijs is bijvoorbeeld te zien dat er vaak maar 10 of minder kinderen in een klas zitten. Terwijl het aantal leerlingen in de klassen in het regulier onderwijs steeds meer stijgt en regelmatig rond de 30 kinderen zit. Ook zijn er in de klassen van het speciaal onderwijs klassenassistenten aanwezig om de docent te ondersteunen. Daarbij vindt mevrouw Kalshoven dat er een groot verschil zit in het aanbieden van de lesstof. Door een kleine klas en extra personen op het speciaal onderwijs kan er meer maatwerk aan de kinderen worden geboden. Doelen worden aangepast zodat het haalbaar en realistisch is voor de cliënt en aansluit bij de behoeften van de cliënt. Er moet rekening gehouden worden met het IQ, met de leerbaarheid en hoe ervoor wordt gezorgd dat de cliënt niet wordt overvraagd. Waar rekening mee gehouden moet worden is dat mensen met een beperking heel anders in elkaar zitten dan een valide mens. Wanneer er naar het Young Leaders Program wordt gekeken, wordt er bij niveau 2 genoemd dat de deelnemers dingen moeten plannen, duidelijk moeten communiceren en meedenken. Men moet zich er bewust van zijn dat niet alle mensen met een beperking dit kunnen. Dat betekent dat er genoeg kennis moet zijn door degene die deze mensen gaan begeleiden. Ook kunde komt daarbij kijken omdat men ook moet weten hoe hiermee om moet worden gegaan. Ook kunnen mensen met een verstandelijke beperking misschien taal niet altijd goed begrijpen waardoor opdrachten duidelijk gemaakt moeten worden in een begrijpelijke taal. Er kan dan bijv. met picto's worden gewerkt zodat in weinig taal duidelijk is wat ze moeten doen. Picto's zijn kleine duidelijke figuren die een uitleg geven over de planning of taak geven. Zie voor een voorbeeld van pico's figuur 6. Ook kan het zijn dat de deelnemers baat hebben bij structuur. Dit zorgt voor veiligheid en voorspelbaarheid.

Mevrouw Kalshoven gaf aan zelf geen voorstander van straffen en belonen te zijn. Zij gaf aan dat straffen en belonen iets is wat zij zou gebruiken wanneer het niet anders meer op te lossen is of er absoluut geen motivatie is maar die er wel zou moeten zijn. Gekeken naar het programma vraagt zij zich af of het passend is om de cliënten met een beperking en weinig motivatie te laten deelnemen aan dit programma aangezien het vrijwillig is. Ook deze kinderen en jongeren moeten volgens

opruimen

FIGUUR 6: EEN VOORBEELD VAN PICTO'S DIE KUNNEN ZORGEN EEN DUIDELIJKE UITLEG BIJ EEN OPDRACHT.

mevrouw Kalshoven leren dat ze niet altijd een beloning kunnen krijgen want dat krijgen ze binnen de maatschappij ook niet altijd. Mevrouw Kalshoven geeft aan dat vanuit de overheid men wil dat iedereen zo volledig mogelijk meedraait binnen de maatschappij. Volgens haar betekent dat dat ze dus ook moeten leren omgaan met de normen en waarden binnen de maatschappij. Wat mevrouw Kalshoven heel erg belangrijk vindt is positief blijven tegen de cliënten omdat dit ook voor motivatie kan zorgen. Hierbij hoort het geven van complimenten. Op die manier ervaren cliënten dat ze iets bijv. kunnen en willen dit dan vaker gaan doen. Daarbij denk mevrouw Kalshoven ook dat het belangrijk is te werken met doelen zodat de cliënten zelf ook het nut ervan ervaren en zien dat ze dingen leren. Wanneer de cliënten dan een doel hebben behaald zou je een certificaat kunnen maken. Denk bijvoorbeeld aan 6-wekelijkse doelen waarin een kind zich focust op één taak. Bijv. paarden verzorgen. Op die manier wordt bevestigd dat de cliënt iets kan.

Het interview met mevrouw Padt gaf bevestiging van de bovengenoemde punten. Mevrouw Padt gaf aan dat duidelijke instructies nodig zijn voor kinderen met een beperking. Dit kan zijn omdat de kinderen het anders niet begrijpen, of juist misbruik gaan maken van de situaties. Daarnaast gaf mevrouw Padt ook aan dat persoonlijke begeleiding erg belangrijk is voor mensen met een beperking. Mevrouw Padt gaf aan dat sommige kinderen met een beperking erg lastig te motiveren zijn en daardoor soms weinig buiten komen of te weinig beweging krijgen.

De punten die mevrouw Padt hierboven noemt komen overeen met eerder genoemde punten en kunnen daardoor gemakkelijk meegenomen worden in de conclusie.

Hoofdstuk 4 – Discussie

De resultaten in dit onderzoek wijken redelijk af van de verwachtingen die van tevoren geschept zijn. Van tevoren werd verwacht dat het verschil tussen het YLP en het SLP voornamelijk lag in de manier waarop de opdrachten zijn opgesteld, en dat er dus opdrachten herschreven moesten worden. Wat in de resultaten in hoofdstuk 3 voornamelijk naar voren komt is dat de opdrachten op zichzelf niet veel aangepast hoeven te worden, maar dat het vooral de begeleiding om de opdrachten heen is die aangepast moet worden. Deze resultaten waren te verwachten naar aanleiding van de onderzoeken van Vandenbroucke (2005) en Steur (2010) genoemd in de inleiding van dit onderzoek. Uit deze onderzoeken kwam beide naar voren dat individuele begeleiding belangrijk is voor mensen met een beperking en dat variabelen zoals niveau van de opdracht en tijdsdruk voor ieder individu verschillen. Dit is onder andere goed te zien in het beloningssysteem met de sticker en de badges genoemd in de resultaten in hoofdstuk 3. Ieder kan op zijn of haar niveau een beloning halen op de drie verschillende zelfstandigheidsniveaus brons, zilver en goud.

In het onderzoek zijn twee onderzoeksmethoden gebruikt namelijk een interview en een werkgroep. Er is bewust gekozen voor deze twee werkvormen omdat er zo een duidelijke mening gevormd kon worden over de nodige aanpassingen van het Special Leaders Program. De meeste deelnemers van de werkgroep en interviews waren mensen die bekend zijn in de paardenwereld. Deze mensen kunnen daardoor goed inschatten wat de impact is van paarden op mensen met een geestelijke beperking. In de laatste twee interviews zijn mensen gevraagd die niet in de paardenwereld bekend zijn. Dit is gedaan zodat ook de mening van mensen buiten de paardenwereld meegenomen kan worden.

In de resultaten is de te lezen dat een aantal geïnterviewde mensen gaf aan dat een SLP-handleiding als toevoeging naast de handleiding van het YLP voldoende is, en dat een nieuw boek schrijven vond niet nodig is. Omdat het programma misschien verkocht gaat worden aan een andere partij is het niet handig om een SLP-handleiding naast de YLP-handleiding te schrijven. Dat zou namelijk betekenen dat beide programma's verkocht zouden moeten worden. Een manege of boerderij heeft namelijk geen toegang tot het YLP wanneer deze niet lid is van de KNHS en/of Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS, partner van KNHS). Lid worden kost geld en is vanwege de doelgroep van de KNHS en FNRS niet interessant voor een zorgboerderij of zorgmanege. Dit is direct nog een reden om het programma te verkopen aan bijvoorbeeld de FPG.

Als de KNHS het programma zelf zou houden moet een zorgboerderij of zorgmanege lid worden van de KNHS of FNRS op gebruik te mogen maken van het SLP. De KNHS heeft naast het SLP niet veel te bieden aan een zorgmanege of zorgboerderij waardoor deze optie niet erg interessant is. Door het programma te verkopen aan de FPG moet de zorgboerderij of zorgmanege lid worden van de FPG om gebruikt te mogen maken van het SLP. Omdat de FPG speciaal is opgericht voor aangepast paardrijden is dit vele malen interessanter voor een zorgboerderij of zorgmanege dan de KNHS.

In het interview met mevrouw Kalshoven geeft mevrouw Kalshoven aan dat deelnemers moeten leren dat ze niet overal een beloning voor moet krijgen omdat dit in de maatschappij ook niet zo gaat. Daarnaast geef zij aan dat de deelnemers moeten werken met doelen. Deze aanpak geldt specifiek voor de cliënten bij mevrouw Kalshoven op de zorgboerderij. Deze cliënten hebben een relatief hoog IQ. Niet elk persoon die geschikt is om deel te nemen aan het SLP kan zelf doelen stellen en zal dus alsnog gemotiveerd moeten worden door beloningen. Dit is aan de coach van het Special Leaders Program om te beslissen bij welke deelnemer dit wel van toepassing is en bij welke deelnemer juist niet. Mevrouw Kalshoven noemt verder het belang van duidelijk communiceren en goede kennis en kunde van de coaches van het SLP. Om deze reden is het belangrijk dat alleen

mensen met een opleiding in de zorg rondom mensen met een cognitieve beperking coach van het SLP mogen worden.

Hoofdstuk 5 - Conclusie & aanbevelingen

De hoofdvraag van het onderzoek is: Wat moet er worden aangepast aan het KNHS Young Leaders Program om het toepasbaar te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag? Bij het beantwoorden van de hoofdvraag zal er worden gelet op de volgende deelvragen:

1. Hoe wordt de nieuwe doelgroep exact gedefinieerd?
2. Welke opdrachten kunnen blijven, welke moeten worden aangepast en welke moeten worden geschrapt?
3. Wat moet er gebeuren met de vormgeving van het programma?

De hypothese van onderzoeksvraag was dat er een aantal YLP opdrachten uit moest, vooral de opdrachten van de hogere niveaus. Aan de hand van de deelvragen wordt de conclusie hieronder duidelijk gemaakt.

1. Hoe wordt de nieuwe doelgroep exact gedefinieerd?

Tijdens de eerste werkgroep leek het snel duidelijk te worden wat de doelgroep van het SLP moest worden: mensen met een verstandelijke beperking. Een aantal experts gaf echter aan dit jammer te vinden omdat mensen met een hoger IQ die toch begeleiding nodig hebben hierdoor niet mee kunnen doen met het SLP. Hiervoor is een nieuw badge systeem bedacht. Door dit nieuwe badgesysteem (zie deelvraag 3) kan de lat hoger worden gelegd voor mensen die geen verstandelijke beperking hebben, maar wel extra begeleiding nodig hebben, zoals mensen vanuit het Autisme Spectrum Stoornis. De doelgroep is daarom: mensen die extra begeleiding nodig hebben en niet mee kunnen komen in het reguliere Young Leaders Program.

2. Welke opdrachten kunnen blijven, welke moeten worden aangepast en welke moeten worden geschrapt?

In principe kunnen alle opdrachten zo blijven zoals ze nu ook in het YLP staan, behalve het 4^e niveau. Dit niveau wordt volledig geschrapt. Wat er vooral moet worden aangepast is de tijdsverdeling van de opdrachten. Bij het YLP is elke badge in zes middagen verdeeld. Deze verdeling moet bij het SLP achterwege blijven. Wat er wel komt te staan is een overzicht van wat de deelnemer moet doen de badge te halen en voorbeeld opdrachten over hoe dit niveau bereikt kan worden. Bij het behalen van onderdelen van een badge kunnen deelbadges behaald worden.

Verder moet er nog een badge bijkomen over het contact met het paard. Hierbij komt de nadruk te liggen om de reactie van het paard op de deelnemers.

3. Wat moet er gebeuren met de vormgeving van het programma?

Er moet een nieuw programma geschreven worden dat eventueel ook verkocht kan worden. Het nieuwe programma moet dus niet in de huisstijl van de KNHS geschreven worden. Daarnaast zullen de paspoortjes en de badges aangepast moeten worden, zodat er ruimte is voor badges en deelbadges volgens het nieuwe badge systeem. Dit systeem houdt in dat deelnemers die veel begeleiding nodig hebben maar wel de opdrachten uit kunnen voeren een bronzen badge krijgen. Deelnemers die iets meer zelfstandig zijn krijgen een zilveren badge. Deelnemers die zo goed als zelfstandig de opdrachten uit kunnen voeren krijgen hiervoor een gouden badge. Om de beloningsmomenten meer tastbaar te maken moet er kleine rozetten gemaakt worden met het logo van special leaders er op. Ook de rozetten worden onderverdeeld in brons, zilver en goud, net als bij de deelbadges. Zo is er voor elk niveau een beloning. De bodywarmers horende bij het programma

zullen allemaal de zelfde kleur hebben. Er is niet meer te zien aan de bodywarmers in welk niveau de deelnemer zit zoals dat nu wel is bij het Young Leaders Program. Voorbeelden van de deelbadges, rozetten en bodywarmers zijn te zien in figuur 7, 8 en 9.

FIGUUR 7: VOORBEELD VAN EEN AANGEPAST PASPOORT WAARIN RUIMTE IS VOOR DEELBADGES

FIGUUR 8: VERSCHILLENDE VARIANTEN VAN EEN TASTBARE BELONING IN BRONS, ZILVER EN GOUD. AFMETING VAN 1 ROZET: 14 CM BIJ 6 CM.

FIGUUR 9: EEN VOORBEELD VAN DE BODYWARMERS VOOR HET SPECIAL LEADERS PROGRAM

Bronnenlijst

- Alfonso, S. V., Alfonso, L. A., Llabre, M. M., & Isabel Fernandez, M. (2015). Project Stride: An Equine-Assisted Intervention to Reduce Symptoms of Social Anxiety in Young Women. *EXPLORE: The Journal of Science and Healing*, 11(6), 461–467.
<https://doi.org/10.1016/j.explore.2015.08.003>
- Charry-Sánchez, J. D., Pradilla, I., & Talero-Gutiérrez, C. (2018). Animal-assisted therapy in adults: A systematic review. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 32, 169–180.
<https://doi.org/10.1016/j.ctcp.2018.06.011>
- Del Rosario-Montejo, O., Molina-Rueda, F., Muñoz-Lasa, S., & Alguacil-Diego, I. (2015). Effectiveness of equine therapy in children with psychomotor impairment. *Neurología (English Edition)*, 30(7), 425–432. <https://doi.org/10.1016/j.nrleng.2013.12.017>
- Dujardin, A. (2018, 31 oktober). Leraren over passend onderwijs: het werkt gewoon niet. Geraadpleegd op 5 november 2018, van <https://www.trouw.nl/samenleving/leraren-over-passend-onderwijs-het-werkt-gewoon-niet%7Ea3338baf/>
- EMG - Ernstig Meervoudig Gehandicapten. (z.d.). Onderzoek naar de inzet van paarden als therapie | Platform EMG. Geraadpleegd op 1 november 2018, van <http://www.platformemg.nl/onderzoek-projecten/onderzoeken/afgeronde-onderzoeken-emb/onderzoek-naar-de-inzet-van-paarden-als-therapie/>
- García-Gómez, A., Rodríguez-Jiménez, M., Guerrero-Barona, E., Rubio-Jiménez, J. C., García-Peña, I., & Moreno-Manso, J. M. (2016). Benefits of an experimental program of equestrian therapy for children with ADHD. *Research in Developmental Disabilities*, 59, 176–185.
<https://doi.org/10.1016/j.ridd.2016.09.003>
- Maber-Aleksandrowicz, S., Avent, C., & Hassiotis, A. (2016). A Systematic Review of Animal-Assisted Therapy on Psychosocial Outcomes in People with Intellectual Disability. *Research in Developmental Disabilities*, 49-50, 322–338. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2015.12.005>
- Malinowski, K., Yee, C., Tevlin, J. M., Birks, E. K., Durando, M. M., Pournajafi-Nazarloo, H., McKeever, K. H. (2018). The Effects of Equine Assisted Therapy on Plasma Cortisol and Oxytocin Concentrations and Heart Rate Variability in Horses and Measures of Symptoms of Post-Traumatic Stress Disorder in Veterans. *Journal of Equine Veterinary Science*, 64, 17–26.
<https://doi.org/10.1016/j.jevs.2018.01.011>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). Definitie - Licht verstandelijk beperkte jeugd | NJi. Geraadpleegd op 30 november 2018, van <https://www.nji.nl/Licht-verstandelijk-beperkte-jeugd-Probleemschets-Definitie?oldid=131319>
- Oh, Y., Joung, Y., Jang, B., Yoo, J. H., Song, J., Kim, J., Jeong, B. (2018). Efficacy of Hippotherapy Versus Pharmacotherapy in Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: A Randomized Clinical Trial. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 24(5), 463–471.
<https://doi.org/10.1089/acm.2017.0358>
- Parnassia groep. (z.d.). Licht verstandelijke beperking. Geraadpleegd op 30 november 2018, van <https://www.parnassiagroep.nl/uw-probleem/ontwikkelingsstoornis/licht-verstandelijke-beperking>

- Steur, H. G. J. (2010). Onbelemmerd studeren (Beleid en voorzieningen voor studenten met een functiebeperking in het hoger onderwijs). Geraadpleegd van <http://www.handicapstudie.nl/downloads/onbelemmerd%20studeren.pdf>
- Sánchez, C. T., Castro, F. V., Herrera, S. S., & Juárez, J. C. (2014). Hormonal Changes Analysis by Effects of Horses Assisted Therapy in the Autistic Population. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 132, 87–91. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.04.282>
- Vandenbroucke, F. (2005, december). Leerzorg in het onderwijs [Discussienota]. Geraadpleegd op 14 januari 2019, van <http://www.eduratio.be/051219-discussienota-leerzorgkader.pdf>
- Voznesenskiy, S., Rivera-Quinotoa, J. A., Bonilla-Yacelga, K. A., & Cedeño-Zamora, M. N. (2016). Do Equine-assisted Physical Activities Help to Develop Gross Motor Skills in Children with the Down Syndrome? Short-term Results. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 233, 307–312. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.140>
- White-Lewis, S., Russell, C., Johnson, R., Cheng, A. L., & McClain, N. (2017). Equine-assisted therapy intervention studies targeting physical symptoms in adults: A systematic review. *Applied Nursing Research*, 38, 9–21. <https://doi.org/10.1016/j.apnr.2017.08.002>
- Woltmijer, N. (2018). *Het effect van het KNHS Young Leaders Program op de competentie zelfstandig werken*. Geraadpleegd van niet openbaar

Bijlage

Bijlage I - Young Leader bedrijven

Een overzicht van de verspreiding van de KNHS Young Leader bedrijven door Nederland.

1. Manege Snorrewind	21. Manege de Boschhoeve
2. Ponymanege Equito	22. Nieuwendijk Hoeve
3. Ruitensportcentrum Seurenheide	23. Manege De Wildhoeve
4. De Lourenshoeve	24. Hippisch Centrum Langeweg
5. Hippisch Centrum de Achterhoek	25. Hoogenboom Ruitersport
6. Manege de Eenhoorn	26. Dressuurstal van Baalen
7. Manege-stal Flicka	27. Manege Waarland
8. PPV 't Raamdal	28. Les Chevaux
9. Stal de Blokhoeve	29. Manege De Hoekse Gang
10. Stoeterij Dandelion	30. Manege Flemming
11. Vereniging/ Manege de Eenhoorn	31. Manege Stal De Wijk
12. Bosmanege Bakkeveen	32. Prinses Máxima Manege
13. PCK Eersel	33. Manege de Grensstreek
14. Manege Dressuurstal Hallinckveld	34. Het Paardrijk
15. Stal 't Kabel	35. Hippisch Centrum Stal Alblas
16. Manege de Stap	36. Paardensport Vereniging Nederweert
17. Ruitersportcentrum Ermelo	37. Manege Het Roessingh
18. Ruitersportcentrum Willemshof	38. Ruitersportcentrum Zeewolde
19. Hippisch Centrum Groesbeek	39. Manege Beekshof V.O.F.
20. Stal Sibma	40. Manege Slichtenhorst

Bijlage II – 1^e keer werkgroep

Vragen voor tijdens de werkgroep:

- In hoeverre heeft u al gebruik gemaakt van het huidige YLP? (Zo nodig de werkgroep verder inlichten)
- Hoe moet de doelroep gedefinieerd worden?
- Welke niveaus zouden geschikt zijn voor het SLP. We gaan hier nog niet inhoudelijk op in, maar wel globaal.
- Zijn er verder nog onderwerpen waar volgens u aan gedacht moet worden?
- Belangen van de verschillende partijen
- Ervaring en achtergrond

Bijlage III – 2^e keer werkgroep

Deze werkgroep wordt er mee inhoudelijk ingegaan om het YLP.

Bijbehorende vragen zijn:

- Moeten de badges van het YLP aangepast worden om het programma geschikt te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag? Zo ja, wat dan?
- Moet de moeilijkheidsgraad van de opdrachten van het YLP aangepast worden om het programma geschikt te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag? Zo ja, wat dan?
- Moet het aantal opdrachten van het YLP aangepast worden om het programma geschikt te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag? Zo ja, wat dan?
- Moet de vormgeving van het YLP aangepast worden om het programma geschikt te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag? Zo ja, wat dan?
- Moet de vormgeving van het YLP aangepast worden om het programma geschikt te maken voor mensen met een geestelijke zorgvraag? Zo ja, wat dan?
- Zijn er verder nog onderwerpen waar volgens u aan gedacht moet worden?

Bijlage IV – Notulen 1^e werkgroep

Notulen werkgroep KNHS Young Leaders Program en zorg 25 oktober 2018

Aanwezigen:

Naam	Achtergrond
Iris van Loo	KNHS afstudeerder YLP
Fenna Westerduin	KNHS Programmamanager YLP
Meggie van der Kamp	KNHS beleidsmedewerker YLP
*	Ruitersportcentrum Seurenheide
*	Prinses Maxima Manege
*	Ruitersportcentrum Ermelo
*	Zorgboerderij Zoetermeer/Swaenensteyn
*	Zorgboerderij Oostwijk

Introductie:

- Filmpje getoond
- Voorstelrondje gedaan.

Doel : kijken of het programma ook geschikt is voor jeugd in de zorg, hier gaan we samen vandaag over in gesprek.

Doelgroep

Een vaste doelgroep bleek lastig te definiëren omdat er door zo'n definitie snel een groep mensen buitengesloten werd, die wel behoefte kan hebben aan het YLP.

De meest geschikte optie was uiteindelijk dat de coach moet beslissen of een deelnemer mee kan doen aan het Special Young Leaders Program (SYLP) of niet. Op die manier kunnen niet alleen mensen met bijvoorbeeld een lager IQ dan 85 mee doen, maar ook mensen die simpelweg wat extra begeleiding nodig hebben.

Inhoud

Inhoudelijk komen er wel kleine verschillen tussen het YLP en het SYLP, namelijk:

- Het 4^e niveau wordt een losse module en zit niet meer standaard in het programma. Ook wordt het begrip coachen op een andere manier aangevlogen, zodat het niveau wat lager ligt voor degene die daar behoefte aan heeft. Zo hoeft een deelnemer bijvoorbeeld niet direct iemand te coachen die een open dag organiseert, maar kan hij of zij ook zichzelf coachen door op zichzelf te leren reflecteren.
Het is dan aan de coach van het SYLP om het niveau van de deelnemer in te schatten.
- Daarnaast wordt er niet meer met een paspoort gewerkt maar met een map waarin de deelnemers hun certificaten kunnen bewaren. Daarnaast kunnen er nog andere beloningen worden uitgedeeld, bijvoorbeeld, foto's, keycards, medailles of andere tastbare dingen. Dit wordt nog verder uitgedacht. Hierdoor wordt meer de nadruk gelegd op datgene wat de deelnemer al wel gedaan heeft, en is het minder zichtbaar welke badges nog behaald 'moeten' worden.
- Er wordt gekeken naar extra opdrachten omtrent contact en interactie met het paard.

- Er kan niet zijwaarts worden ingestroomd. Dit zorgt o.a. voor doorzettingsvermogen. Bovendien is de ontwikkeling van de deelnemer belangrijker dan de leeftijd. Wat wel mogelijk is, is dat de ene deelnemer langer over een badge doet dan een andere deelnemer.
- Er zit geen leeftijd aan het programma vast
- Het SYLP kan gezien worden als een gestructureerd behandel plan voor de dagbesteding

De meeste veranderingen van het programma zullen aankomen op de coach, en niet perse op de huidige handleiding. De coach kan beslissen hoe lang er over een badge wordt gedaan en of er bepaalde opdrachten worden weggelaten of extra opdrachten worden toegevoegd aan het programma. De coach is opgeleid in de zorg.

Financieel:

Het is handig om uit te zoeken hoe groot de markt voor een SYLP is, dit wordt deels gedaan door middel van een enquête(in wat voor vorm dan ook) die Iris van Loo af gaat nemen.

Het is interessant om na te denken over een meerjarig onderzoek om mensen te kunnen overtuigen van het succes van het programma. Zo is het duidelijk wat het programma oplevert en waarom investeren dus interessant is.

In geval van paardencoaching: SKJ geregistreerd? --> subsidie

Het helpt om subsidieverstrekkers vanaf het begin te betrekken voor het vergroten van de gun factor.

Hoeveelheid btw, zorg 0%, sport 6%, recreatie 21%!

Foundations: ParaPaard – Johan Cruif Foundation – old grand daddy's – DVB – grote stallen - RaboBank – Stichting bio, Arnhem
Eventueel ook een stichting van het KNHS, voor een ANBI status

Hoe nu verder:

Iedereen gaf aan nog verder mee te willen denken aan het vervolg van het programma.

Halverwege december, tussen sinterklaas en kerst zal er een vervolg komen aan de werkgroep van 25 oktober. Hier volgt nog een datumprikker voor.

Intussen wordt en nog een enquête uitgezet door Iris van Loo, en woont zij evt. nog ledenvergaderingen bij om het draagvlak in het land te kunnen meten.

* Namen zijn bewust weg gelaten i.v.m. privacy regeling

Bijlage V – Notulen 2^e werkgroep

Notulen 2^e bijeenkomst Special Leaders Program – 13-12-2018

Aanwezigen:

Naam	Functie
*	Maxima manege
*	Stichting CAP
*	RSC Ermelo
*	Zorgboerderij Oostwijk
Meggie van der Kamp	KNHS, YLP
Iris van Loo	Afstudeerder SLP

FIGUUR 1: HET LOGO VAN HET SPECIAL LEADERS PROGRAM

De bijeenkomst startte met een korte voorstelronde. Daarna vat Iris de vorderingen samen van het YLP in de zorg van de afgelopen twee maanden. Hierin vertelt ze onder andere de nieuwe naam van het YLP in de zorg voortaan 'Special Leaders' heet. Het logo ziet er als te zien is in figuur 2.

Tijdens de bijeenkomst wordt met name het SLP inhoudelijk besproken.

- Verstandelijk beperkten is niet helemaal de juiste term. 'Mensen met een verstandelijke beperking' is beter.
- Niveau 4 komt niet aan bod in het special leaders program
- Niveau 3 kan volledig gebruikt worden. Het verschilt per deelnemer hoe zelfstandig zij dit niveau kunnen uitvoeren. Deelnemers hebben vaak meer bevestiging nodig. Het verschil in zelfstandigheid uit zich in het verschil van de kleur van de badges.
- Een deelnemer die veel begeleiding nodig heeft, maar uiteindelijk wel de opdrachten uit kan voeren, krijgt een bronzen badge. Een deelnemer die al een stuk zelfstandiger is krijgt een zilveren badge. Een deelnemer die zo goed als zelfstandig is krijgt een gouden badge. Het is aan de coach om in te schatten welke badge op de deelnemer van toepassing is. Dit is namelijk echt maatwerk
- De competentie 'oplossingsgericht', kan beter veranderd worden in 'hulp vragen', of iets dergelijks.
- Voor de deelnemers die andere deelnemers bepaalde dingen uit kunnen leggen, moet hier ook de mogelijkheid voor zijn.
- Het boek, paardrijden met plezier, brons, is prima te gebruiken bij special leaders
- In de nieuwe paspoortjes wordt gebruik gemaakt van deelbadges. Ook deze kunnen eventueel in brons, zilver en goud.
- Het contact met het paard is belangrijk en mag nog meer plek krijgen in het Special Leader Program. Hier is niet echt paarden coaching voor nodig, maar wel grondwerk. Hierdoor kunnen deelnemers bezig met de vragen als 'waarom zit het paard met zijn neus aan mijn gezicht? Wat betekent dit' of bijvoorbeeld de stand van de oren, nek, ogen, staart etc. Het gaat hierbij vooral om het gevoel en de beleving, niet zo zeer om de theorie.
- De coachingsdagen van de YLP en SLP kunnen gewoon gecombineerd. Kleine details kunnen anders, zoals de casussen die er voor komen.
- De bodywarmers worden allemaal 1 kleur. Een andere mogelijkheid voor een bodywarmer is een jas met afritsbare mouwen.
- Special Leaders deelnemers willen liever het blad Bixie & Friends i.p.v. het blad Paard en Sport.
- Donderdag 20 december gaan Fenna Westerduin, Bineke de Vries en Iris van Loo in gesprek met het NSGK over het Special Leaders Program, met het oog op subsidie.

* Namen zijn bewust weg gelaten i.v.m. privacy regeling

Bijlage VI – Interview met J.mevrouw Padt

Interview met mevrouw padt over kinderen met een beperking op een regulier kinderopvang

Wat belangrijk is voor kinderen met een beperking is dat je alle goed voorbereidt zodat ze weten waar ze aan toe zijn. Je moet alles uitleggen zodat er zo min mogelijk onverwachte dingen gebeuren. Dit kan niet altijd waardoor het vaak lastig is om de kinderen goed te begeleiden. Op de reguliere opvang zijn er namelijk nog veel meer kinderen waardoor de leiding het gewoon erg druk heeft.

Wat ik verder merk is dat de kinderen met een beperking vaak lastig te motiveren zijn waardoor ze gewoon erg weinig doen. Ze kunnen hele middagen op de bank donald duckjes aan het lezen zijn. Ze zijn lastig te motiveren en als je dit toch probeert nemen ze letterlijk een grote afstand van de leiding zodat ze vaak uit het zicht zijn.

Daarnaast moet het vaak gaan zoals de kinderen in hun eigen hoofd hebben, anders kunnen ze er niet mee om gaan. Spelen met andere kinderen is hierdoor vaak lastig.

Bijlage VII – Interview met mevrouw Kalshoven

Wat zijn volgens jou de grootste verschillen tussen gangbaar onderwijs en aangepast onderwijs? Met wat voor factoren moet er allemaal rekening gehouden worden?

Ik denk dat de grootste verschillen tussen regulier onderwijs en speciaal onderwijs vooral het aantal kinderen in de klas verschillend is. Binnen het speciaal onderwijs zie je dat er vaak maar een stuk of 10, of minder, kinderen in een klas zitten. Terwijl de klassen in het regulier onderwijs steeds meer stijgen en regelmatig rond de 30 kinderen zitten. Ook zijn er in de klassen in het speciaal onderwijs ook klassenassistenten aanwezig om de docent te ondersteunen. Daarbij denk ik ook dat er een groot verschil zit in het aanbieden de lesstof. Door een kleine klas en extra personen op het speciaal onderwijs kan er meer maatwerk aan de kinderen worden geboden. Hiermee bedoel ik dat dingen op het individu kunnen worden aangepast zodat het haalbaar en realistisch is voor de cliënt, en aansluit bij de behoeften van de cliënt. Daarbij komt het op speciaal onderwijs ook regelmatig voor dat er kinderen worden gefixeerd. Hiermee bedoel ik dat er kinderen worden vastgepakt wanneer zij agressief en grensoverschrijdend gedrag vertonen en een onveilige situatie creëren voor zichzelf en omstanders.

Er moet rekening gehouden worden met het IQ, met de leerbaarheid – in hoeverre kunnen de mensen met een beperking nog leren, hoe zorg je ervoor dat je ze niet overvraagt.

Om het programma geschikt te maken voor mensen met een beperking dacht ik zelf o.a. aan, het weghalen van de tijdsdruk (door minder zware of zelfs geen tijdslimiet te zetten op de opdrachten) en extra beloningsmomenten. Zijn er nog andere dingen waarmee rekening gehouden moet worden?

Waar rekening mee gehouden moet worden is dat mensen met een beperking heel anders in elkaar zitten dan een 'gewoon' mens. Wanneer je naar het Young Leaders Program gaat kijken wordt er bij niveau 2 genoemd dat de deelnemers dingen moeten plannen, duidelijk moeten communiceren en meedenken. Men moet zich er bewust van zijn dat niet alle mensen met een beperking dit kunnen. Dat betekent dat er genoeg kennis moet zijn door degene die deze mensen gaan begeleiden. Ook kunde komt daarbij kijken omdat men ook moet weten hoe hiermee om moet worden gegaan. Ook kunnen zij misschien taal niet altijd goed begrijpen waardoor opdrachten ook duidelijk gemaakt moeten kunnen worden in een begrijpelijke taal. Er kan dan bijv. met picto's worden gewerkt zodat in weinig taal duidelijk is wat ze moeten doen (tip: sclera.be). Ook kan het zijn dat ze baat hebben bij structuur. Dit zorgt voor veiligheid en voorspelbaarheid.

Wat zijn volgens jou goede beloningsvormen?

Ik ben zelf niet zo'n voorstander van straffen en belonen dus dit is iets wat ik zou gebruiken wanneer het niet anders meer op te lossen is of er absoluut geen motivatie is maar dit wel zou moeten zijn. Gekeken naar het programma vraag ik mij ook af of het passend is om de cliënten met een beperking en weinig motivatie te laten deelnemen aan dit programma want het is wel vrijwillig. Ook deze kinderen en jongeren moeten leren dat ze niet altijd een beloning kunnen krijgen want dat krijgen ze binnen de maatschappij ook niet altijd. Vanuit de overheid willen ze natuurlijk dat iedereen zo volledig mogelijk meedraait binnen de maatschappij. Voor mij betekent dat dat ze dus ook moeten leren omgaan met de normen en waarden binnen de maatschappij. Wat ik wil heel erg belangrijk vind is dat je positief blijft tegen de cliënten omdat dit ook voor motivatie kan zorgen. Hierbij hoort het geven van

complimenten. Op die manier ervaren ze dat ze iets bijv. kunnen en willen dit dan vaker gaan doen. Daarbij denk ik ook dat het belangrijk is te werken met doelen zodat ze zelf ook het nu ervan ervaren en zien dat ze dingen leren. Wanneer zij dan een doel hebben behaald zou je een certificaat kunnen maken. Zo hadden wij op de zorgboerderij waar ik werk 6 wekelijkse doelen waarin een kind zich focuste op één taak. Bijv. cavia's verzorgen. Op die manier bevestig je dat ze iets kunnen.

Het paard, de ideale leermeester

